

Józef Kowalewski naukowiec-orientalista (1801-1878)

Józef Kowalewski urodził się w miejscowości Brostowica Wielka. Uczęszczał do gimnazjum w Swisłoczy (w latach 1809-1817). Studiował w Uniwersytecie Wileńskim na Wydziale Literatury i Sztuk Wyzwolonych. Zajmował się filologią klasyczną, latach 1819-1824 ukazały się jego tłumaczenia Longina oraz Owidiusza i poświęcone im studia. Po ukończeniu studiów na uniwersytecie Kowalewski dostaje stopień kandydata filozofii, wykłada łacinę i język polski w gimnazjum w Wilnie, kontynuując własne badania. Należał także do uniwersyteckiego kulka arabistów. W Towarzystwie Filomatów czynnie działał od 25.11 1817 roku, a w 1821 roku był naczelnikiem Wydziału Literackiego Towarzystwa. Jesienne aresztowania filomatów w 1823 r. objęły również Kowalewskiego. Został zwolniony z więzienia za poręczeniem profesora Ignacego Onacewicza.

W wyroku od 14.08 1824 r. uwzględniono jego życzenie, by «doskonalić się w językach wschodnich», więc wysłano go do Kazania. W Kazaniu przydzielono go do Instytutu Pedagogicznego. Kowalewski zajął się

początkowo studiowaniem języka tatarskiego (pracował nad słownikiem i dziejami Chanatu Kazańskiego). W drugiej połowie lat dwudziestych władze podjęły decyzję poszerzenia orientalistyki uniwersyteckiej o język mongolski. Józef Kowalewski wraz z A. Porowym w maju 1828 roku został wysłany na 4-letnie studia do Irkucka. W czasie pobytu na Syberii studiował nie tylko język, religię ludów mongolskich, lecz odbył również szereg podróży naukowych, m. in. w stępy buriackie, do Pekinu; pozyskał też dla uniwersytetu pokazy zbiór rękopisów i druków wschodnich. Po złożeniu w Petersburgu w lipcu 1833 roku egzaminu Józef Kowalewski zostaje mianowany profesorem-adiunktem pierwszej w Europie katedry filologii mongolskiej na Uniwersytecie Kazańskim. 31.11.1834 r. otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego, a w sierpniu 1837 roku – profesora zwyczajnego. Kowalewski był jednym z najwybitniejszych orientalistów, autorem licznych, wydanych głównie w Kazaniu dzieł, które nie straciły swej wartości i znaczenia do dziś. Jedną ze znaczących jego prac był 3-tomowy mongolsko-rosyjsko-francuski słownik wydany w Kazaniu w latach 1844-1849 (reprint ukazał się w Pekinie w 1933 roku). Trzykrotnie wybierano go dziekanem wydziału filologicznego (w latach 1837, 1845 i 1854)

na 4-letnie kadencje. W latach 1855-1860 był rektorem Wszechnicy Kazańskiej. Józef Kowalewski działał w wielu międzynarodowych towarzystwach naukowych, od 1837 roku był wybrany na członka-korespondenta Imperatorskiej Akademii Nauk. Jesienią 1862 roku już jako emeryt objął katedrę historii powszechnej w Szkole Głównej w Warszawie. W utworzonym na miejsce Szkoły Głównej Uniwersytecie z rosyjskim językiem wykładowym objął znów katedrę historii powszechnej i pełnił funkcje dziekańskie. Otrzymał liczne nagrody i ordery oraz wysokie stopnie służbowe; był tajnym radcą stanu. Nie zerwał jednak kontaktów kręgami przyjaciół filarecko-filomackimi. Ożeniony z Rosjanką miał z nią czworo dzieci, z których starszy Mikołaj był wybitnym lekarzem, profesorem, a następnie rektorem Uniwersytetu Kazańskiego. Młodszy zaś Paweł Kowalewski został malarzem batalistą (1843-1903), od 1879 zamieszkiwał w Warszawie i w polskich miastach wystawiał swoje obrazy.

Józef Kowalewski, wybitny filolog i badacz zmarł nagle w gmachu uczelni i pochowany został w Warszawie na cmentarzu Powązkowskim. Nekrologi ukazały się w wielu pismach polskich – od krakowskiego «Czasu» do «Kuriera Warszawskiego».

Opracował W. Wasiliew

POLSKIE DNI W CZERNIACHOWSKU

W dniach 25-26.10.2003 r. w Czerniachowsku odbyły się Dni Kultury Polskiej. Imprezę zorganizowały stowarzyszenie „Wspólnota Polska” i Muzeum Kultury Ludowej z Węgorzewa we współpracy z administracją i placówkami kultury Czerniachowska. Czerniachowsk i Węgorzewo od dawna utrzymują przyjazne stosunki. Tradycją już stały się spotkania pracowników kultury tych dwóch miast.

25 października o godz. 16.00 w bibliotece Centralnej nastąpiło uroczyste otwarcie wystawy pt. „Pejzaże Mazurskie”, podczas którego wystąpił zespół cymbalistów „Arka Krawiela” z Węgorzewa. Później, o godz. 18.00, w szkole artystycznej otwarto wystawę malarstwa Anny Dąbrowskiej. Brzmiała muzyka F. Chopina.

26 października o godz. 11.30 w kościele rzymsko-katolickim

św. Brunona z Kwertfurtu, ogłoszono otwarcie Dni Polskich. Po oficjalnym przywitaniu mieszkańców i gości imprezy przez przedstawicieli obu krajów, zebrany zaśpiewał chór „Harmonia” z Czerniachowska. O 12.00 rozpoczęła się msza święta koncelebrowana przez księży z Węgorzewa; śpiewał chór „Ojczyzna” z Węgorzewa. Po południu w godz. 16.00 – 19.00 w Rejonowym Domu Kultury odbył się świąteczny koncert, w którym udział wzięły zespół „Rosjana” z Czerniachowska, chór „Ojczyzna” i zespoły tańca współczesnego „Kamerton” i „Akcent” z Węgorzewa, jak również grupy artystyczne wspólnot polonijnych z Ozierska, Uszakowa, Czerniachowska i Kaliningradu.

Teresa Griaznowa

KONKURS 'SPRAWDŹ SWÓJ POLSKI'

Z lekkim opóźnieniem dotarło do nas jeszcze jedno tłumaczenie tekstu konkursowego „Eksperyment” z nr 9-2003 r., zrobione przez uczennicę 9 klasy **Władysławę Wasilenko**. Władysława otrzymuje nagrodę zachęcającą za swoją inicjatywę i tak dobrze wykonaną pracę. Po nagrodę prosimy zgłaszać się pod adresem redakcji.

“ГОЛОС С ПРЕГОЛИ” – ежемесячная газета Общества Польской культуры Калининградской области. Учредитель и издатель – Общество Польской культуры Калининграда. Печатается в соответствии со ст.12 “Закона о средствах массовой информации” РФ.

M. Ławrynowicz – redaktor naczelny

Zespół redakcyjny: W. Wasiliew, A. Ławrynowicz, M. Szczepaniak, Kl. Ławrynowicz, D. Szczęsna

Adres Redakcji: 236039, Kaliningrad, ul. B.Chmielnickiego, 46/6. Tel.(0112)442000, 443787, e-mail: kaz@lavr.koenig.ru.

Adres w Internecie - <http://www.glos-znad-pregoly.org>

Druk: Państwowe przedsiębiorstwo “Kaliningradzkaja tipografia” 236000, Kaliningrad, pr. Mira, 5. Nakład 500 egz.

Redakcja dziękuje za okazane wsparcie fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”. Zamówienie 1209

Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo do ich redagowania i skracania.